

Uchwała Nr 874/08
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 23 kwietnia 2008 r.

w sprawie przyjęcia Wytycznych IZ RPOWŚ w zakresie przygotowania Analizy Ekonomiczno – Finansowej (Studium Wykonalności)

Na podstawie Art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Wytyczne IZ RPOWŚ w zakresie przygotowania Analizy Ekonomiczno – Finansowej (Studium Wykonalności)

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa

Adam Jarubas

**ANALIZA EKONOMICZNO – FINANSOWA PROJEKTU -
– STUDIUM WYKONALNOŚCI**

(STUDIUM WYKONALNOŚCI DLA PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007-2013 Z WYŁĄCZENIEM Działania 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 oraz 2.3 – projekty z zakresu promocji turystycznej i gospodarczej regionu, projekty łączące realizację imprez i kampanii promocyjnych z przedsięwzięciami inwestycyjnymi i wiążące się z uzyskiwaniem przychodów z tytułu opłat uzyskiwanych od uczestników)

Wstęp

Dla każdego projektu inwestycyjnego wnioskodawca, ubiegający się o dofinansowanie w ramach RPOWŚ zobowiązany jest przedłożyć dokument pn. *Analiza ekonomiczno-finansowa* (w wyjątku Działania 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 RPOWŚ). W wyniku przeprowadzonych analiz w przypadku projektów generujących znaczący dochód, w dokumencie określona zostanie wysokość dofinansowania inwestycji z EFRR, zgodnie z zapisami art. 55 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

W przypadku występowania pomocy publicznej wysokość dofinansowania z RPOWŚ powinna zostać określona na podstawie opublikowanych przez Ministra Rozwoju Regionalnego aktów prawnych i wytycznych. Wykaz rozporządzeń w tym zakresie:

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz.U.Nr 193, poz. 1399);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy na usługi doradcze dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz.U. Nr 193, poz. 1398);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de mini mis w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz.U. Nr 185, poz. 1317);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy na szkolenia w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz.U. Nr 185, poz. 1318).

W przypadku projektów dużych, zakres informacji przedkładanych Instytucji Zarządzającej RPOWŚ jest określony w art. 40 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

Przygotowując Analizę beneficjent zobowiązany jest do zapoznania się z dokumentami Komisji Europejskiej stanowiącymi wytyczne oraz wyznaczającymi metodologię przeprowadzania analiz dla projektów infrastrukturalnych. Wykaz najważniejszych dokumentów:

- „Wytyczne do przygotowania inwestycji w zakresie środowiska współfinansowanych przez Fundusz Spójności i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w latach 2007-2013” opracowany w ramach Programu JASPERS (KE 01/2007);
- „Wytyczne dotyczące metodologii przeprowadzania analizy kosztów i korzyści” (KE; DG Regio 08/2006);
- Przewodnik Analiza Kosztów i Korzyści projektów inwestycyjnych (KE 2002);
- Niebieska Księga – AKK projektów inwestycyjnych w sektorze transportu (KE 2002);

- „Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód”,
- Instrukcje oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich/powiatowych/gminnych.

SPIS TREŚCI ANALIZY EKONOMICZNO-FINANSOWEJ:

1. **TYTUŁ PROJEKTU** (powinien być możliwie krótki - do 200 znaków - zwięzły i oddający charakter projektu; powinien w jasny sposób identyfikować Projekt i nie powielać tytułu innych Projektów realizowanych przez Beneficjenta lub przez inne podmioty; nazwa Projektu powinna zawierać przedmiot, lokalizację i etap/fazę zadania jeśli jest częścią większej inwestycji; tytuł umieszczony w niniejszym dokumencie musi być spójny z tytułem umieszczonym we wniosku aplikacyjnym)
2. **LOKALIZACJA INWESTYCJI** (nie więcej niż 1 strona; wszystkie realizowane projekty inwestycyjne muszą być zlokalizowane w granicach administracyjnych województwa świętokrzyskiego; Beneficjent w tym punkcie powinien podać powiat, miejscowość, w której będzie realizowany projekt, ulicę przy której zlokalizowano inwestycję oraz numery działek; Beneficjent może również zawrzeć inne informacje, które mogą okazać się pomocne w lokalizacji inwestycji, szczególnie istotne przedstawienie jest inwestycji na załączonych mapach sytuacyjnych; w przypadku kiedy projekt będzie realizowany na terenie kilku gmin lub powiatów należy je wówczas wymienić, dokładnie wskazując miejsce realizacji projektu)
3. **KRÓTKI OPIS BENEFICJENTA** (nie więcej niż 1 strona, w przypadku realizacji projektów przez podmiot reprezentujący nie więcej niż 2 strony. W przypadku projektu partnerskiego nie więcej niż 4 strony; Beneficjent obligatoryjnie powinien zawrzeć następujące informacje: pełna nazwa Beneficjenta i dane teleadresowe zgodnie z odpowiednim, aktualnym dokumentem rejestrowym, status prawny Beneficjenta zgodnie z odpowiednim, aktualnym dokumentem rejestrowym, numer i nazwa aktualnego dokumentu rejestrowego, opis podmiotu reprezentującego Beneficjenta z uwzględnieniem formy prawnej i podaniem danych dotyczących dokumentu rejestrowego oraz danych teleadresowych, w przypadku partnerstwa przy realizacji projektu opis partnerów projektu odpowiadających za poszczególne elementy projektu z uwzględnieniem formy prawnej i podaniem danych dotyczących dokumentu rejestrowego oraz danych teleadresowych, w przypadku realizacji projektów przez podmiot reprezentujący lub na zasadzie partnerstwa należy zawrzeć opis powiązań pomiędzy podmiotami; ponadto, Beneficjent może zawrzeć inne ważne informacje np. na temat swojej historii, profilu działalności, udziału w rynku, doświadczenia w realizacji innych projektów w sektorze, w którym realizowany jest dany projekt itp.)
4. **DEFINICJA CELÓW PROJEKTU ORAZ WYKAZANIE ICH ZBIEŻNOŚCI Z CELAMI ODPOWIEDNIEGO DZIAŁANIA RPOWŚ** (wraz z opisem zidentyfikowanych problemów, na tle ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej lub branżowej - nie więcej niż 2 strony; należy opisać cechy kluczowe dla badanego sektora/terenu na tyle dokładnie, aby zrozumieć problemy, które realizacja projektu ma rozwiązać; niezbędnym jest zawarcie danych demograficznych i uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, takich jak np. stopa bezrobocia na terenie objętym projektem, średni dochód na głowę mieszkańca, struktura działających przedsiębiorstw itp.; należy zawrzeć w nim również opis i analizę problemów, które dotyczą bezpośrednich i pośrednich beneficjentów, w tym opis powiązań pomiędzy problemami, a otoczeniem projektu; trzeba również wskazać te problemy, które dzięki realizacji projektu w sposób bezpośredni lub pośredni w całości lub w części zostaną rozwiązane; Beneficjent powinien również zidentyfikować cele projektu i określić konsekwencje zrealizowanego projektu - długofalowe korzyści osiągnięte w danym sektorze; cele projektu muszą być zgodne z celami odpowiedniego działania RPOWŚ; należy wyszczególnić cele, z którymi projekt jest zgodny i krótko uzasadnić)

5. **POWIĄZANIE INWESTYCJI Z INNYMI ZREALIZOWANYMI LUB PLANOWANYMI DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI WRAZ Z ODNIESIENIEM DO ODPOWIEDNICH STRATEGII BRANŻOWYCH** (nie więcej niż 1 strona; projekt może być elementem szerszego przedsięwzięcia lub być bezpośrednio lub pośrednio powiązany z innymi Projektami realizowanymi zarówno przez Beneficjenta jak i inne podmioty; należy wyszczególnić wszelkie projekty realizowane ze środków Unii Europejskiej, budżetu państwa, instytucji finansowych, środków własnych Beneficjenta, środków prywatnych itp. jednocześnie wykazując powiązanie przedkładanego Projektu z innymi przedsięwzięciami; należy również wykazać zgodność podejmowanych działań z zapisami odpowiednich strategii sektorowych np. z zakresu transportu i komunikacji, ochrony środowiska, turystyki, kultury edukacji, sportu itp. i określić wpływ realizowanego projektu na osiągnięcie celów priorytetowych wyszczególnionych w odpowiednich dokumentach strategicznych)
6. **INFORMACJA O STANIE PRZYGOTOWAŃ DOKUMENTACJI TECHNICZNEJ ORAZ UBIEGANIA SIĘ O ODPOWIEDNIE POZWOLENIA I UZGODNIENIA** (nie więcej niż 1 strona; Beneficjent powinien w tym punkcie zawrzeć informacje o stanie przygotowania projektu; należy wskazać wszelkie posiadane dokumenty niezbędne do realizacji projektu wraz z podaniem daty sporządzenia i daty upływu ważności dokumentu np. kosztorysy inwestorskie, pozwolenie na budowę; należy również wyszczególnić wszelkie dokumenty niezbędne do realizacji projektu, które Beneficjent będzie musiał uzyskać wraz z podaniem przewidywanego terminu złożenia wniosku o wydanie dokumentu/ogłoszenia przetargu na przygotowanie dokumentu itp. oraz przewidywanego terminu uzyskania dokumentu/wyłonienia wykonawcy dokumentu i zrealizowania kontraktu związanego z wykonaniem dokumentu; należy również wyszczególnić i opisać dokumenty dodatkowe nie wymagane prawem lub nie wynikające z wymogów Programu, które Beneficjent sporządził/zlecił sporządzenie lub planuje sporządzić/zlecić sporządzenie w celu prawidłowego zrealizowania zadania, takie jak np. wszelkiego rodzaju ekspertyzy i opinie; do dokumentów, które powinny zostać opisane należy m.in. dokumentacja projektowo-kosztorysowa, pozwolenie na budowę, raport oddziaływania na środowisko, decyzja środowiskowa, audyt energetyczny, świadectwo energetyczne, decyzja/opinia wojewódzkiego konserwatora zabytków)
7. **OPIS I UZASADNIENIE PROJEKTU** (wraz z analizą rynku, opis odbiorców, nie więcej niż 2 strony; Beneficjent powinien zwięźle opisać stan istniejący na obszarze, na którym realizowany jest projekt, z wykorzystaniem danych liczbowych; w przypadku inwestycji polegających na remoncie, modernizacji, adaptacji, konserwacji istniejącego obiektu Beneficjent powinien opisać aktualny stan obiektu; ponadto, Beneficjent powinien określić grupę docelową społeczeństwa, której potrzeby zaspokoi realizacja projektu, jak również podać bezpośrednio, mierzalne efekty realizacji Projektu; Beneficjent powinien bezspornie uzasadnić celowość realizacji projektu)
8. **SZCZEGÓŁOWY ZAKRES INWESTYCJI** (wraz z określeniem przewidywanych nakładów inwestycyjnych kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych do wsparcia w ramach RPOWŚ; należy umieścić zestawienie przewidywanych do wykonania robót budowlanych, wyszczególnienie sprzętu i wyposażenia planowanego do zakupu, jak również opis innych dostaw i usług wykonywanych w ramach Projektu; Beneficjent zobowiązany jest ponadto do określenia kwalifikowalności kosztów poszczególnych robót budowlanych, dostaw i usług w oparciu o szczegółowe wytyczne w sprawie

kwalifikowalności wydatków dla projektów finansowanych z EFRR oraz Wytucznych Instytucji Zarządzającej RPOWS)

9. **HARMONOGRAM REALIZACJI INWESTYCJI** (Harmonogram powinien podawać terminy ukończenia najważniejszych faz realizacji Projektu w ujęciu kwartalnym; terminem rozpoczęcia realizacji projektu jest data wejścia w życie umowy z wykonawcą pierwszego kontraktu; I etapem realizacji projektu jest rozpoczęcie prac inwestycyjnych; w harmonogramie realizacji projektu nie uwzględnia się etapów prac przygotowawczych; przez termin rzeczowego zakończenia realizacji projektu rozumiemy datę podpisania końcowego protokołu odbioru robót; datą finansowego zakończenia realizacji projektu jest datą poniesienia ostatniego wydatku w Projekcie, tj. dokonania płatności na podstawie ostatniej faktury lub innego dokumentu księgowego; zakończenie realizacji projektu następuje w momencie finansowego zakończenia inwestycji)
10. **INSTYTUCJONALNA I PRAWNA WYKONALNOŚĆ INWESTYCJI** (wraz ze strukturą organizacyjną projektu, w przypadku partnerstwa dokładny opis lidera i partnera, status prawny beneficjenta, inwestora, kwestie prawne związane z realizacją projektu, własność gruntów/obiektów, dostępność mediów, przygotowanie terenu pod inwestycję, itp.)
11. **ANALIZA WYKONALNOŚCI I ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH** (wykonalność pod względem technicznym i/lub technologicznym, zgodnie z najlepszą praktyką w danej dziedzinie, optymalne pod względem zaspokojenia popytu ze strony użytkowników, przedstawia optymalny stosunek jakości do ceny. Analiza opcji jest decydująca dla właściwej identyfikacji zakresu inwestycji oraz wyboru najbardziej opłacalnego rozwiązania technicznego. Analiza powinna faktycznie przyczynić się do określenia zakresu projektu. W związku z tym beneficjent powinien skupić się na ograniczonej liczbie istotnych i technicznie wykonalnych opcji. Celem analizy jest doradzenie potencjalnemu beneficjentowi i zarządzającemu dotacjami, która opcja pozwala na uzyskanie efektu projektu w otoczeniu ekonomicznym i środowiskowym przy najniższym koszcie dla całego społeczeństwa)
12. **TRWAŁOŚĆ PROJEKTU** (nie więcej niż 1 strona; należy opisać, w jaki sposób i przez jaki czas Projekt będzie funkcjonować po zakończeniu realizacji; należy opisać kto będzie ponosić koszty związane z utrzymaniem i eksploatacją inwestycji oraz sposób zarządzania i eksploatacji majątku, który powstanie dzięki realizacji projektu; Beneficjent jest zobowiązany do utrzymania projektu przez co najmniej 5 lat od finansowego zakończenia realizacji projektu; w tym okresie nie może dojść do znacznej modyfikacji projektu a cele projektu muszą być zachowane; jeśli po zakończeniu realizacji Projektu jego własność zostanie przekazana na rzecz innej niż odbiorca ostateczny instytucji, należy przedstawić uzasadnienie)
13. **WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU INWESTYCJI** (nie więcej niż 1 strona; tzw. analiza wskaźnikowa służy kwantyfikacji rezultatów w odniesieniu do nakładów poniesionych na realizację inwestycji; rezultat jest to bezpośredni efekt zrealizowanego projektu; rezultaty dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia programu lub projektu u beneficjentów pomocy, bezpośrednio po uzyskaniu przez nich wsparcia; produktem jest bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia; rokiem bazowym dla symulacji jest rok złożenia wniosku o dofinansowanie lub o ile wynika to z specyfiki wskaźnika rok poprzedzający rok w którym wniosek jest składany; zalecany okres prognozowania dla symulacji wynosi 3 lata od dnia zakończenia rzeczowego projektu; Beneficjent zobowiązany jest również do podania źródła pozyskiwania informacji o wartościach poszczególnych wskaźników do monitorowania realizacji projektu z podaniem instytucji i nazwy

dokumentu np. GUS, rocznik statystyczny, Urząd Gminy, informacja o sprzedaży biletów wstępu, Instytucja Kultury, listy uczestników itp.)

14. **WPLYW PROJEKTU NA ŚRODOWISKO** (należy określić czy inwestycja będzie znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, ze zmianą wprowadzoną dnia 10 maja 2005 r.)
15. **ANALIZA SKUTKÓW SPOŁECZNYCH I EKONOMICZNYCH INWESTYCJI (DLA PROJEKTÓW Z SEKTORA ŚRODOWISKA I TRANSPORTU - PEŁNA ANALIZA KOSZTÓW I KORZYŚCI TAKŻE SPOŁECZNYCH – CBA) – dla projektów drogowych do wartości projektu 4 mln zł dopuszcza się przygotowanie analizy wielokryterialnej.** Analiza ekonomiczna ma wykazać: rentowność projektu, wymagania w zakresie finansowania zewnętrznego, przychody z opłat od użytkowników oraz przepływy finansowe związane z projektem. Jakie skutki dla społeczeństwa zostaną wygenerowane przez projekt i jak się one odnoszą do niezbędnych nakładów inwestycyjnych. Analiza ekonomiczna dostarcza wskaźników efektywności ekonomicznej inwestycji, które pozwalają na stwierdzenie, czy inwestycja jest uzasadniona z ogólnospołecznego punktu widzenia. Przy uzyskaniu negatywnych wskaźników efektywności (ujemnych) dalsza analiza inwestycji staje się bezcelowa, a inwestycja powinna zostać odrzucona. Wykonanie analizy ekonomicznej na wstępnym etapie pozwala na uniknięcie kosztownych prac projektowych dla inwestycji, które nie mają uzasadnienia ekonomicznego. W przypadku CBA przedsięwzięcie powinno charakteryzować się dodatnią zaktualizowaną wartością netto (ENVP)
16. **ANALIZA FINANSOWA**

Finansowanie projektu:

 - 1.1.1.1. Nakłady inwestycyjne i źródła ich finansowania – budżet projektu (środki własne, środki publiczne, inne publiczne źródła krajowe, dotacje, subwencje, źródła komercyjne)
 - 1.1.1.2. Prognoza kosztów eksploatacyjnych – koszty związane z bieżącym funkcjonowaniem projektu, po zakończeniu jego realizacji (obciążenia finansowe jakie będą związane z jego użytkowaniem) – wyrażone za pomocą kalkulacji rodzajowej bądź kosztów stałych i kosztów zmiennych
 - 1.1.1.3. Planowane przychody i koszty, przewidywane rachunki zysków i strat, bilanse i przepływy gotówkowe, plan amortyzacji środków trwałych, zdyskontowane przepływy pieniężne
 - 1.1.1.4. Występowanie pomocy publicznej w projekcie – na podstawie opublikowanych w tym zakresie aktów prawnych i wytycznych MRR
 - 1.1.1.5. Szczegółowa analiza finansowa wymagana w przypadku projektów generujących przychód (stosuje się metodologię obliczania zgodnie z zapisami *Wytycznych MRR w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód*. Metoda ta nie dotyczy projektów z obszaru pomocy publicznej)
17. **ANALIZA WRAŻLIWOŚCI I RYZYKA** (ma na celu identyfikację kluczowych czynników, jakościowych i ilościowych, mogących mieć wpływ na zakres, harmonogram oraz efektywność finansowo-ekonomiczną przedsięwzięcia. Wykonanie

analizy ryzyka pozwala na zbadanie wrażliwości przedsięwzięcia, na zmianę kluczowych czynników wewnętrznych i zewnętrznych oraz wszelkich istotnych zagrożeń mogących się pojawić w trakcie realizacji przedsięwzięcia)

- a. Analiza czynników jakościowych (polega na identyfikacji wszelkich czynników wewnętrznych i zewnętrznych oraz opisanu wynikających z nich zagrożeń dla realizacji przedsięwzięcia). Analizie mogą być poddane: ryzyko formalno-instytucjonalne, uwarunkowania społeczno-ekonomiczne, ryzyko ekologiczne, techniczne i technologiczne, ryzyko związane z przygotowaniem i realizacją przedsięwzięcia.
- b. Analiza wrażliwości wskaźników efektywności finansowej przedsięwzięcia na zmianę kluczowych parametrów ilościowych. Analizowany poziom odchyień powinien znajdować się w przedziale +/- 20% chyba, że uzasadnione będzie dokonanie analizy w innym przedziale wrażliwości.

18. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zasady

Informacje zawarte w Analizie muszą być wykonane w sposób uwzględniający specyfikę sektora w ramach, którego Beneficjent ubiega się o wsparcie.

W przypadku projektów z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego Beneficjent oprócz stanu zachowania obiektu powinien zamieścić informacje o wpisie do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków podając numer i datę wpisu.

W przypadku projektów z zakresu turystyki niezbędne jest podanie danych dotyczących wielkości ruchu turystycznego na obszarze, na którym będzie realizowany Projekt.

W przypadku projektów z zakresu edukacji koniecznym jest podanie informacji nt. aktualnej liczby uczniów/studentów/słuchaczy oraz kierunków/profilów kształcenia, w tym wyszczególnienia kierunków i profilów kształcenia bezpośrednio objętych projektem. W przypadku szkół ponadgimnazjalnych, uczelni wyższych oraz jednostek kształcenia i doskonalenia zawodowego konieczne jest wykazanie powiązania kierunków/profilów kształcenia z regionalnym rynkiem pracy.

W przypadku projektów z zakresu kultury, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz turystyki należy wykazać bezpośredni wpływ inwestycji na rozwój społeczno - gospodarczy i zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru na którym będzie realizowany Projekt oraz regionu.

Dla ujednoczenia zasad opracowania Analizy przyjmuje się, że:

- analizy sporządzane są dla projektów/inwestycji,
- dla projektów z sektora transport nie wymaga się przeprowadzenia pełnej analizy finansowej,
- punktem wyjścia do przeprowadzenia analiz są dane finansowo-księgowe podmiotów eksploatujących przedsięwzięcie/system w danej gminie/przedsiębiorstwie za rok poprzedni (jeśli są dostępne),
- należy wykorzystać informacje zawarte w koncepcji technicznej projektu, a także można skorzystać z wiedzy eksperckiej, w przypadkach kiedy dane historyczne nie będą dostępne,
- analiza finansowa powinna być sporządzana w okresach rocznych (w specyficznych sytuacjach może dotyczyć okresów kwartalnych),
- dane finansowe powinny być kalkulowane w cenach stałych z pominięciem inflacji, kalkulacja powinna być zaprezentowana szczegółowo,
- analizy powinny być przygotowane wariantowo w oparciu o makroekonomiczne scenariusze załączone do **„WYTYCZNYCH W ZAKRESIE WYBRANYCH ZAGADNIENÍ ZWIĄZANYCH Z PRZYGOTOWANIEM PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH, W TYM PROJEKTÓW GENERUJĄCYCH DOCHÓD”**,

- generalnie prognoza powinna obejmować okres zależny od okresu referencyjnego sugerowany w wytycznych dla danego typu projektu (Przewodnik analizy kosztów i korzyści – zależnie od rodzaju projektu)

Sektor:	Referencyjna perspektywa czasowa
Energia	15-25 lat
Woda i środowisko	30 lat
Koleje	30 lat
Drogi	25-30 lat
Przemysł	10 lat
Inne usługi	15 lat

- za rok obrotowy przyjmuje się rok kalendarzowy,
- analiza jest przygotowywana w złotych,
- wszystkie sprawozdania finansowe przygotowywane są zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości (rachunek zysków i strat, bilans, sprawozdanie z przepływów pieniężnych),
- dla określenia efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia należy zaanalizować następujące wskaźniki:
 - proponowany poziom wsparcia środkami bezzwrotnymi,
 - FNPV,
 - FRR,
 - B/C,
 - Okres zwrotu.

Analiza musi zawierać ocenę ekonomiczną wykonalności przedsięwzięcia.

- stopa dyskonta na potrzeby Analizy powinna być zbudowana w oparciu o stopę wolną od ryzyka oraz zakładaną premię za ryzyko lub określoną przez Instytucję Zarządzającą RPOWŚ (zalecana stopa dyskontowa wynosi 5%)

Wśród czynników, których wpływ na wyniki efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia należy poddać analizie można wymienić:

- jednostkowe ceny za usługę/produkt,
- poziom ceny rozliczeniowej,
- wielkość popytu,
- koszty energii,
- poziom stopy dyskontowej,
- nakłady inwestycyjne,
- zatrudnienie.

Analiza wrażliwości wskaźników efektywności ekonomicznej inwestycji przeprowadza się przy uwzględnieniu następujących założeń:

- zmianie poddawana jest jedna ze zmiennych przy założeniu niezmienności pozostałych założeń i zmiennych,
- zakłada się zmianę czynnika w całym okresie analizy.

Zalecane wytyczne do analizy wrażliwości:

- analiza wrażliwości powinna zbadać zmiany sald przepływów środków pieniężnych spowodowane zmiennością istotnych parametrów,
- analiza powinna mieć charakter jakościowy, gdzie ocenia się prawdopodobieństwo faktycznego wystąpienia danego ryzyka (niskie, średnie, wysokie) i omówić okoliczności, które sprawią wystąpienie określonej sytuacji.

Beneficjent powinien zidentyfikować i omówić różne czynniki ryzyka, uzasadnić, które z nich są istotne i przeliczyć model uwzględniając poszczególne scenariusze makroekonomiczne. Zmiany wartości tych czynników powinny być oparte na znajomości sektora i lokalnych warunków rynkowych.

Ogólną zasadą szacowania kosztów i korzyści społecznych dla celów CBA jest: nakłady na inwestycję powinny być określane poprzez ich koszt alternatywny, natomiast korzyści (efekty) przedsięwzięcia powinny być mierzone za pomocą gotowości społeczeństwa do zapłaty za uzyskanie danego efektu (WPT). Badania WPT są dość drogie i czasochłonne, dla potrzeb pojedynczego projektu stosuje się *technikę transferu korzyści*, która polega na ekstrapolacji wyników przeprowadzonych już, podobnych badań do analizowanego przedsięwzięcia. Inne podejście może polegać na ustaleniu pozytywnych efektów (np. zdrowotnych, zmian w środowisku naturalnym). Relacje tego typu określa się jako funkcje *dawka-skutek*.

Analizę CBA należy przeprowadzić zgodnie z wymogami przedstawionymi w Przewodniku oraz Niebieskiej Księdze.... Jeśli będzie to korzystne dla analizy przedsięwzięcia jako dodatkowe kryteria można zastosować:

- efekty przedsięwzięcia w kontekście realizacji celów polityk wspólnotowych,
- wzrost unijnego dochodu społecznego,
- wzrost zatrudnienia,
- realizacja postanowień strategii lizbońskiej,
- poprawa jakości środowiska naturalnego,

Analiza kosztów i korzyści społecznych powinna dowieść, że wdrażanie projektu poprawia dobrobyt regionu/kraju. W przypadku projektów „małych”, gdzie istnieje uzasadniona trudność oszacowania skutków społecznych realizacji przedsięwzięcia zaleca się ograniczenie analizy do oceny jakościowej i ilościowej. Dla projektów z sektora transport, których koszt całkowity mieści się do 4 mln zł. (o ile Instrukcje oceny efektywności ekonomicznej dla przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich/powiatowych/ gminnych nie stanowią inaczej) można przeprowadzić analizę wielokryterialną (według kryteriów: poprawa wykorzystania istniejącej infrastruktury, w tym remont, przebudowa, rozbudowa; redukcja liczby wypadków (szt./rok), oszczędność czasu podróży (osobogodziny/rok), zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów, zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko). Beneficjent powinien wymienić i opisać wszystkie istotne środowiskowe, ekonomiczne i społeczne skutki inwestycji i – jeśli to możliwe – ująć je ilościowo (np. wielkość rocznego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń w tonach, liczba nowych zatrudnionych, skrócenie czasu dojazdu do pracy, zmniejszona liczba wypadków). Dodatkowo, beneficjent powinien odnieść się do analizy efektywności kosztowej, wykazując, że realizacja inwestycji stanowi dla społeczeństwa najtańszą opcję.

Obliczenie wskaźnika oszczędność czasu (w euro) jest obowiązkowe dla projektów z sektora transport, według przedstawionych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego **Instrukcji oceny efektywności ekonomicznej przedsięwzięć drogowych i mostowych dla dróg wojewódzkich/powiatowych/gminnych.**

SŁOWNIK POJĘĆ:

DEFINICJE TERMINÓW UŻYTYCH PONIŻEJ ZNAJDUJĄ SIĘ W WYTYCZNYCH MINISTRA ROZWOJU REGIONALNEGO PN. „WYTYCZNE W ZAKRESIE WYBRANYCH ZAGADNIENÍ ZWIĄZANYCH Z PRZYGOTOWANIEM PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH, W TYM PROJEKTÓW GENERUJĄCYCH DOCHÓD”

Analiza efektywności kosztowej: jest to metoda oceny projektów, którą stosuje się wtedy, gdy zmierzenie korzyści w kategoriach pieniężnych nie jest praktycznie możliwe. Polega ona zazwyczaj na wyliczeniu jednostkowego kosztu korzyści. Warunkiem przeprowadzenia takiej analizy jest możliwość skwantyfikowania korzyści; nie jest konieczne natomiast przypisanie korzyściom konkretnej ceny pieniężnej lub ekonomicznej wartości. Analiza kosztów i korzyści może zostać przeprowadzona przy zastosowaniu metodyki analizy efektywności kosztowej, w przypadku projektów, których korzyści nie mogą być zmierzone w kategoriach pieniężnych. W związku z tym, analiza efektywności kosztowej jest szczególnym typem analizy kosztów i korzyści.

Analiza ekonomiczna: analiza posługująca się wartościami ekonomicznymi, które odzwierciedlają wartości, jakie społeczeństwo byłoby gotowe zapłacić za określone dobro lub usługę. Analiza ekonomiczna wycenia wszystkie czynniki zgodnie z ich wartością użytkową lub kosztem alternatywnym dla społeczeństwa. Analiza ekonomiczna jest szczególnym rodzajem analizy kosztów i korzyści – przeprowadzana jest w drodze skorygowania wyników analizy finansowej o efekty fiskalne, efekty zewnętrzne oraz ceny rozrachunkowe.

Analiza finansowa: analiza mająca na celu ustalenie wartości wskaźników efektywności finansowej projektu, weryfikację trwałości finansowej projektu oraz ustalenie właściwego (maksymalnego) dofinansowania z funduszy UE. Dokonywana jest ona zazwyczaj z punktu widzenia właściciela infrastruktury. W przypadku, gdy właściciel i operator (np. infrastruktury) są odrębnymi podmiotami, można zastosować skonsolidowaną metodę analizy (patrz: analiza skonsolidowana). W analizie finansowej, w celu ustalenia wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczenia luki w finansowaniu, stosuje się metodę zdyskontowanego przepływu środków pieniężnych (DCF).

Analiza kosztów i korzyści: (ang. *Cost-Benefit Analysis - CBA*): schemat analityczny, mający na celu ustalenie, czy lub w jakiej mierze dany projekt zasługuje na realizację z publicznego lub społecznego punktu widzenia. Analiza kosztów i korzyści różni się od zwykłej oceny finansowej tym, że uwzględnia wszystkie zyski (korzyści) i straty (koszty), niezależnie od tego, kto je ponosi (również jako Analiza K/K). Analiza K/K przybiera często postać analizy ekonomicznej, w której koryguje się wyniki analizy finansowej o efekty fiskalne, efekty zewnętrzne oraz ceny rozrachunkowe. Wyniki analizy K/K można wyrazić na wiele sposobów, w tym w postaci wewnętrznej stopy zwrotu, bieżącej wartości netto i współczynnika korzyści-koszty.

Analiza ryzyka: badanie prawdopodobieństwa tego, że projekt wygeneruje określone wyniki, jak również ustalanie najbardziej prawdopodobnego przedziału odchyień tych wyników od wartości reprezentującej najbardziej dokładny ich szacunek. Analiza ryzyka daje lepszą podstawę do oceny stopnia ryzykowności określonego projektu indywidualnego lub stosunkowego ryzyka obciążającego alternatywne projekty niż analiza wrażliwości.

Analiza skonsolidowana: szczególne podejście w ramach analizy finansowej, stosowane w przypadku projektów realizowanych w systemie kliku podmiotów, w których:

(a) obok beneficjenta występuje operator (system beneficjent – operator), przy czym operator to podmiot odpowiedzialny za eksploatację majątku powstałego lub zmodernizowanego w wyniku zrealizowanych przez beneficjenta umów związanych z przeprowadzaniem projektem inwestycyjnym. Operator może stać się właścicielem majątku

wytworzonego w ramach powyższych umów.

(b) występuje wiele podmiotów (system wielu podmiotów).

W przypadku analizowania projektu, w którego realizację zaangażowany jest więcej niż jeden podmiot, rekomendowane jest przeprowadzenie analizy dla projektu oddzielnie z punktu widzenia każdego z tych podmiotów (np. gdy projekt budowy drogi jest realizowany przez kilka gmin), a następnie sporządzenie analizy skonsolidowanej (tzn. ujęcie przepływów wcześniej wyliczonych dla podmiotów zaangażowanych w realizację projektu i wyeliminowanie wzajemnych rozliczeń między tymi podmiotami związanych z realizacją projektu). Dla potrzeb dalszych analiz (analizy ekonomicznej oraz analizy wrażliwości i ryzyka) należy wykorzystywać wyniki analizy skonsolidowanej.

Analiza trwałości finansowej: ma na celu weryfikację tego, czy zasoby finansowe wystarczą na pokrycie wszystkich wydatków finansowych, rok po roku, na przestrzeni całego okresu odniesienia. Trwałość finansowa inwestycji zostaje potwierdzona, jeśli skumulowane przepływy pieniężne netto nie są ujemne w żadnym z analizowanych lat. Ponadto, trwałość finansowa powinna zostać zbadana w odniesieniu do beneficjenta/operatora.

Analiza wrażliwości: technika analityczna umożliwiająca systematyczne badanie tego, co dzieje się z wynikami projektu w sytuacji, kiedy zdarzenia odbiegają od ich wartości szacunkowych ustalonych na etapie planowania i polega na określeniu wpływu zmiany pojedynczych zmiennych krytycznych o określoną procentowo wartość, na wartość finansowych i ekonomicznych wskaźników efektywności projektu, przy czym istotą analizy wrażliwości jest, iż zmianie poddawana być powinna tylko jedna zmienna, podczas gdy inne parametry powinny pozostać niezmiennione.

Bieżąca wartość netto (NPV): suma otrzymana po pomniejszeniu zdyskontowanej wartości oczekiwanych kosztów inwestycji o zdyskontowaną wartość oczekiwanych korzyści. W ramach analizy finansowej wylicza się finansową bieżącą wartość netto - FNPV. Wyróżnia się finansową bieżącą wartość netto inwestycji (FNPV/C), która jest sumą zdyskontowanych strumieni pieniężnych netto generowanych przez projekt oraz finansową bieżącą wartość netto kapitału (FNPV/K), będącą sumą zdyskontowanych strumieni pieniężnych netto wygenerowanych dla beneficjenta w wyniku realizacji rozważanej inwestycji. W ramach analizy ekonomicznej ustala się ekonomiczną bieżącą wartość netto - ENPV. Ekonomiczna bieżąca wartość netto inwestycji (ENPV) jest różnicą ogółu zdyskontowanych korzyści i kosztów związanych z projektem.

Ceny bieżące: (Ceny nominalne) są to ceny występujące faktycznie w danym czasie. Ceny takie uwzględniają efekt ogólnej inflacji i należy je odróżniać od cen stałych.

Ceny rozrachunkowe (ukryte – ang. *shadow prices*): alternatywny koszt dóbr, który zazwyczaj różni się od cen rynkowych i od wysokości regulowanych taryf. Użycie cen rozrachunkowych we wstępnej ocenie projektu pozwala ująć w bardziej adekwatny sposób rzeczywiste koszty nakładów i rzeczywiste korzyści dla społeczeństwa.

Ceny stałe: ceny według roku bazowego, stosowanie których pozwala wyeliminować wpływ inflacji na dane ekonomiczne. Należy odróżniać je od cen bieżących.

Dostępność cenowa taryf: zasada ta oznacza, iż poziom taryf powinien uwzględniać zdolność gospodarstw domowych do płacenia za usługi. Poziom taryf może zostać ustalony poprzez odniesienie się do określonego procentu dochodu do dyspozycji gospodarstw domowych.

Duże projekty: zgodnie z zapisami art. 39 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 są to operacje o całkowitym koszcie przekraczającym 25 mln EUR w przypadku środowiska naturalnego oraz 50 mln EUR w przypadku pozostałych dziedzin.

Dyskontowanie: proces dostosowywania przyszłej wartości kosztu lub korzyści do ich obecnej wartości przy użyciu stopy dyskontowej, w celu ujęcia kosztu pieniądza w czasie, tzn. na drodze przemnożenia przyszłej wartości kosztu lub korzyści przez współczynnik dyskontowy, który maleje wraz z upływem czasu.

Efekty zewnętrzne: w analizie projektów efekt zewnętrzny jest to rezultat projektu odczuwany przez jego otoczenie i stąd nie uwzględniony w ewaluacji projektu jako takiego. Ogólnie rzecz biorąc, efekt zewnętrzny występuje wtedy, gdy fakt produkcji lub konsumpcji dobra lub usługi przez jedną jednostkę gospodarczą ma bezpośredni wpływ na poziom dobrobytu producentów lub konsumentów wchodzących w skład innej jednostki. Efekty zewnętrzne mogą być pozytywne lub negatywne.

Koszty operacyjne: dla potrzeb ustalania wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczania wartości dofinansowania przyjmuje się, że są to koszty poniesione w związku z realizacją i eksploatacją inwestycji, w tym koszty zwykłej i nadzwyczajnej eksploatacji, jednak z wyłączeniem amortyzacji i kosztów kapitałowych.

Metoda/zasada kasowa: metoda rachunkowości polegająca na ujmowaniu operacji księgowych tylko wtedy, gdy następuje wpływ środków pieniężnych lub ponoszone są wydatki. Zasadę tę należy odróżniać od zasady memoriału.

Nakłady inwestycyjne: nakłady poniesione na realizację projektu, do momentu oddania do użytkowania majątku powstałego w wyniku realizacji projektu; nakłady inwestycyjne dotyczące realizacji projektu to nakłady ponoszone w okresie realizacji projektu (na poszczególnych jego etapach), niezbędne do realizacji projektu, a więc mające z projektem bezpośredni lub pośredni związek, obejmujące zarówno wydatki kwalifikowalne, jak i niekwalifikowalne ponoszone w związku z realizacją projektu, dozwolone na mocy obowiązujących przepisów.

Nakłady odtworzeniowe: nakłady inwestycyjne ponoszone w okresie eksploatacji projektu (po zakończeniu jego realizacji), przeznaczone na odtworzenie lub ulepszenie pewnych elementów projektu i powiększające wartość tych elementów majątku powstałego w wyniku realizacji projektu, których dotyczą.

Okres odniesienia: okres, za który należy sporządzić prognozę przepływów pieniężnych generowanych przez analizowany projekt, liczony od roku poniesienia pierwszych wydatków związanych z faktyczną realizacją projektu.

Plan inwestycyjny: zestawienie wartości i kategorii nakładów inwestycyjnych, w tym nakładów odtworzeniowych; plan inwestycyjny może być zestawiany dla danego projektu lub dla całego podmiotu (lub działalności gospodarczej). Plan inwestycyjny jest sporządzany w ramach analizy finansowej projektu, w celu określenia całkowitych nakładów inwestycyjnych projektu.

Projekt: operacja o jasno określonych celach, składająca się z całej serii robót, działań lub usług, której celem jest wykonanie niepodzielnego zadania, posiadającego sprecyzowany charakter gospodarczy lub techniczny. Zespoły działań tworzących projekt powinny zachować spójny i skoordynowany charakter i prowadzić do ściśle określonego celu. W ramach projektu operuje się również następującymi pojęciami:

- **etap projektu** – jest technicznie i finansowo niezależny i cechuje się własną efektywnością;
- **grupa projektów** – powstaje wówczas, gdy projekty o mniejszej wartości bądź wielkości zostają ze sobą połączone (zgrupowane) w jeden duży projekt. Może to nastąpić, jeżeli tylko projekty te są ze sobą odpowiednio powiązane; projekty można uznać za powiązane, jeżeli są zlokalizowane na tym samym obszarze / wzdłuż tego samego korytarza transportowego, są częścią ogólnego planu dla obszaru / korytarza transportowego, są nadzorowane przez tę samą instytucję, w przypadku, gdy są one realizowane przez różne podmioty. W przypadku grupowania, należy sporządzić odpowiednie analizy w ramach studium wykonalności dla całego projektu, jak również dla poszczególnych projektów zgrupowanych w jeden projekt.

Projekt inwestycyjny: projekt zdefiniowany jak wyżej, zakładający realizację określonej inwestycji.

Projekt generujący dochód: w myśl art. 55 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 są to wszelkie operacje obejmujące inwestycję w infrastrukturę, korzystanie z której podlega

opłatom ponoszonym bezpośrednio przez korzystających oraz wszelkie operacje pociągające za sobą sprzedaż gruntu lub budynków lub dzierżawę gruntu lub najem budynków, lub wszelkie inne odpłatne świadczenie usług.

Przychód netto (dochód): jest to różnica między oczekiwanymi przychodami (w przypadku ostatniego roku okresu odniesienia, powiększonymi o wartość rezydualną) oraz oczekiwanymi kosztami operacyjnymi spodziewanymi w trakcie realizacji projektu oraz w późniejszym okresie funkcjonowania. Ze względu na fakt, że w ramach analiz projektu wnioskodawca posługuje się na ogół metodą kasową, odnosząc powyższe pojęcia do zasad rachunkowości można przyjąć, że przychody i wartość rezydualna są tożsame z wpływami, a koszty operacyjne są tożsame z wydatkami.

Różnicowy model finansowy: model finansowy sporządzany dla projektu, w którym zestawia się przepływy pieniężne dla scenariusza „podmiot (lub działalność gospodarcza) z projektem” oraz scenariusza „podmiot (lub działalność gospodarcza) bez projektu” i poprzez porównanie tych przepływów ustala się przepływy różnicowe, stanowiące podstawę między innymi dla ustalenia wskaźnika luki w finansowaniu, wartości dofinansowania projektu oraz ustalenia wartości wskaźników efektywności finansowej projektu.

Stopa dyskontowa: stopa, przy użyciu której przyszłe wartości sprowadza się do wartości bieżącej.

Wartość rezydualna: wartość bieżąca netto majątku w ostatnim roku okresu odniesienia przyjętego do analizy, obliczana jako wartość bieżąca przewidywanych przepływów pieniężnych netto w tych latach gospodarczego życia projektu, które wykraczają poza okres odniesienia.

Wewnętrzna stopa zwrotu (IRR): stopa dyskontowa, przy której bieżąca wartość netto strumienia kosztów i korzyści równa jest 0. W ramach analizy finansowej ustalana jest finansowa stopa zwrotu (FRR). Natomiast w ramach analizy ekonomicznej, kiedy szacunki dokonywane są na podstawie cen rozrachunkowych, otrzymujemy ekonomiczną stopę zwrotu (ERR). Wewnętrzną stopę zwrotu porównuje się z wysokością wskaźnika wzorcowego, aby ocenić efektywność proponowanego projektu.

Wskaźnik „luki w finansowaniu”: jest to ta część zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych poniesionych na realizację projektu, która nie jest pokryta sumą zdyskontowanych dochodów z projektu.

Wynagrodzenie ukryte: wynagrodzenie odzwierciedlające rzeczywisty alternatywny koszt pracy, o poziomie innym (na ogół niższym) niż wynagrodzenie obserwowane w gospodarce (tzw. wynagrodzenie finansowe), na skutek zniekształceń rynku pracy (takich jak płace minimalne, świadczenia z tytułu bezrobocia, itp.) W przypadku występowania wysokiego przymusowego bezrobocia, wynagrodzenie ukryte można obliczyć według następującego wzoru:

$$SW = FW \cdot (1-u) \cdot (1-t),$$

gdzie:

SW oznacza wynagrodzenie ukryte

FW oznacza wynagrodzenie finansowe (rynkowe, obserwowane w gospodarce)

u oznacza regionalny wskaźnik stopy bezrobocia

t oznacza stawkę wpłat z tytułu ubezpieczenia społecznego i innych podatków dotyczących wynagrodzenia.

Zwykle oczekiwana rentowność: występuje wówczas, gdy projekt generuje dochód w wysokości pozwalającej na pokrycie alternatywnego kosztu wkładu w projekt (czyli najlepszego alternatywnego zwrotu, uzyskanego przez siłę roboczą, zarządzanie i kapitał własny inwestora).